

Praha 2. 9. 2010

53

Vrozené vady u narozených v roce 2008

Congenital malformations in births in year 2008

Souhrn

V roce 2008 se v České republice narodilo 4 664 dětí s vrozenou vadou, což představuje 390 narozených s vrozenou vadou na 10 000 živě narozených. Častěji se vrozené vady vyskytují u chlapců než u dívek a u dětí matek ve vyšších věkových skupinách. Nejčastějšími vrozenými vadami byly vrozené vady srdeční, u chlapců pak také vady pohlavních orgánů.

Summary

There were 4 664 children born with congenital malformation in the Czech Republic in 2008, which represents 390 births with CM per 10 000 live births. Congenital malformations occur more frequently in boys than in girls and in children of mothers in older age groups. Most frequent CM were heart diseases, and in boys also malformations of genital organs.

Do jednoho roku věku dítěte byla v roce 2008 v České republice diagnostikována vrozená vada (VV) u 4 664 narozených dětí z celkového počtu 119 570 živě narozených dětí. Na deset tisíc živě narozených tak připadlo 390 narozených s vrozenou vadou, tedy každé 26té dítě. Jedná se jak o vrozené vady velice závažné, tak i o vady, které při dobré lékařské péči nemusí mít na kvalitu života téměř žádný či jen minimální vliv. Některé děti (22 % dětí s VV) se narodily i s více vadami najednou. Celkem bylo u zmíněných 4 664 dětí zjištěno 6 586 vrozených vad.

Vzhledem k nutnosti sjednotit informace, které o vrozených vadách ÚZIS ČR poskytuje, s informacemi poskytovanými mezinárodními organizacím došlo v roce 2004 ke změně zpracování publikovaných dat o vrozených vadách. V této pozměněné řadě jsou zpracovávány údaje o vrozených vadách u dětí narozených v daném kalendářním roce, které byly zjištěny do 1 roku jejich věku. Proto dochází ke zveřejnění údajů s ročním zpožděním, aby bylo možné zahrnout všechny děti, i ty narozené koncem roku, u kterých se vrozená vada zjistí až těsně před prvními narozeninami.

V průběhu sledování vrozených vad v jednotlivých letech se také změnil samotný předmět sledování. Od roku 1965 se sledovalo vybraných 36 vrozených vad, v roce 1975 se výběr rozšířil na 60 a od 1. 1. 1994 se sledují všechny vrozené vady zařazené do XVII. kapitoly Mezinárodní klasifikace nemocí u dětí do dokončeného 15. roku života (tj. do 15. narozenin) a u mrtvě narozených dětí. V roce 1996 se začaly evidovat také vady zjištěné pomocí prenatalní diagnostiky u plodů a od roku 1997 také vady uvedené mimo XVII. kapitolu Mezinárodní klasifikace nemocí. Zdrojem informací se od roku 2000 stalo vedle hlášení „Vrozená vada plodu nebo dítěte“ také hlášení „Zpráva o novorozenci“, kde jsou

případné vrožené vady také sledovány. Na základě těchto změn je poměrně obtížné posoudit dlouhodobý vývoj incidence vrožených vad (viz graf Vývoj počtu živě narozených dětí s vroženou vadou). Zdánlivý nárůst může být způsoben pouze rozšířením sledování, lepší evidencí a diagnostikou.

Výraznou charakteristikou incidence vrožených vad je pohlaví dítěte a věk matky. Více se s vroženými vadami rodí chlapci než dívky, a toto pravidlo se potvrdilo ve všech sledovaných letech. Na deset tisíc živě narozených chlapců v roce 2008 připadlo 449 chlapců s vroženou vadou a na deset tisíc živě narozených dívek 328 dívek s vroženou vadou. Současně také platí, že čím je matka starší, tím vyšší je riziko vrožené vady u dítěte, rizikovou skupinou jsou ovšem i velmi mladé matky do 19ti let. Ve sledovaném roce se nejméně dětí s vroženou vadou na deset tisíc živě narozených narodilo matkám ve věkové skupině 40–44 let a jen nepatrně více matkám ve věkové kategorii 25–29 let (viz graf Živě narození s vroženou vadou podle věku matky). Nejrizikovější skupinou z hlediska počtu živě narozených dětí s vroženou vadou připadajících na deset tisíc živě narozených jsou ženy ve věku nad 45 let.

Nejvíce živě narozených dětí s vroženou vadou v přepočtu na deset tisíc živě narozených dětí vykazoval v roce 2008 kraj Pardubický (485), nejméně potom kraj Vysočina (255). Maxima v počtu vrožených vad na deset tisíc živě narozených dosáhla v tomto roce Praha (678), minima naopak kraj Vysočina (380) těsně následovaný krajem Jihomoravským (390).

Nejčtenějšími vroženými vadami u živě narozených dětí jsou dlouhodobě vrožené vady srdeční s diagnózou Q20–Q26. Srdeční vadou bylo postiženo 1 169 chlapců a 1 279 děvčátek. U chlapců byly dále poměrně časté vady pohlavních orgánů (hypospadiie Q54 a nesestouplé varle Q53). U dívek zase převládaly vrožené deformity nohou (Q66) a vrožené deformity kyčle (Q65), které se u chlapců vyskytovaly v menší míře. S Downovým syndromem (Q90) se v roce 2008 narodilo 22 chlapců a 21 dívek.

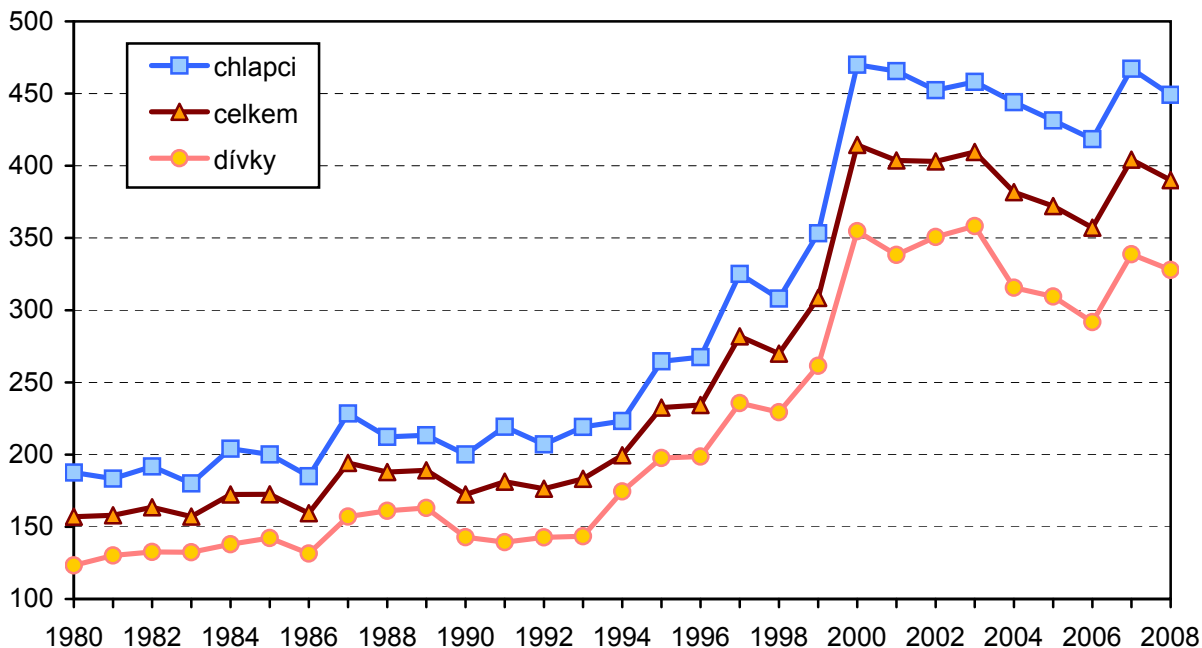
Díky metodám prenatální diagnostiky se ve sledovaném roce podařilo odhalit vrožené vady plodu u 750 těhotných. Téměř tři čtvrtiny (72 %) těchto těhotenství, s často velice závažným poškozením plodu, byly na žádost ženy ukončeny interrupcí.

Složitou záležitostí je zhodnocení pozice České republiky v incidenci vrožených vad na mezinárodním poli. Velice totiž záleží na kvalitě sledování, na tom, zda jsou hlášení povinná, zda zahrnují celou zemi, určité oblasti resp. nemocnice a v neposlední řadě na kvalitě diagnostiky a úrovni zdravotnické statistiky v té které zemi. Česká republika se řadí mezi země s vyšším počtem narozených s vroženou vadou na 10 000 narozených, stejně jako Dánsko, Norsko, Island, což je způsobeno vysokou kvalitou diagnostiky a zdravotnické statistiky. Vysoký počet narozených dětí s vroženou vadou mají také Rumunsko nebo Srbsko. V tomto případě jde ale o země s horší kvalitou sledování a diagnostiky a v případě zlepšení této kvality by se počet narozených s vroženou vadou ještě více zvýšil.

Vypracovala: Mgr. Jana Wiesnerová

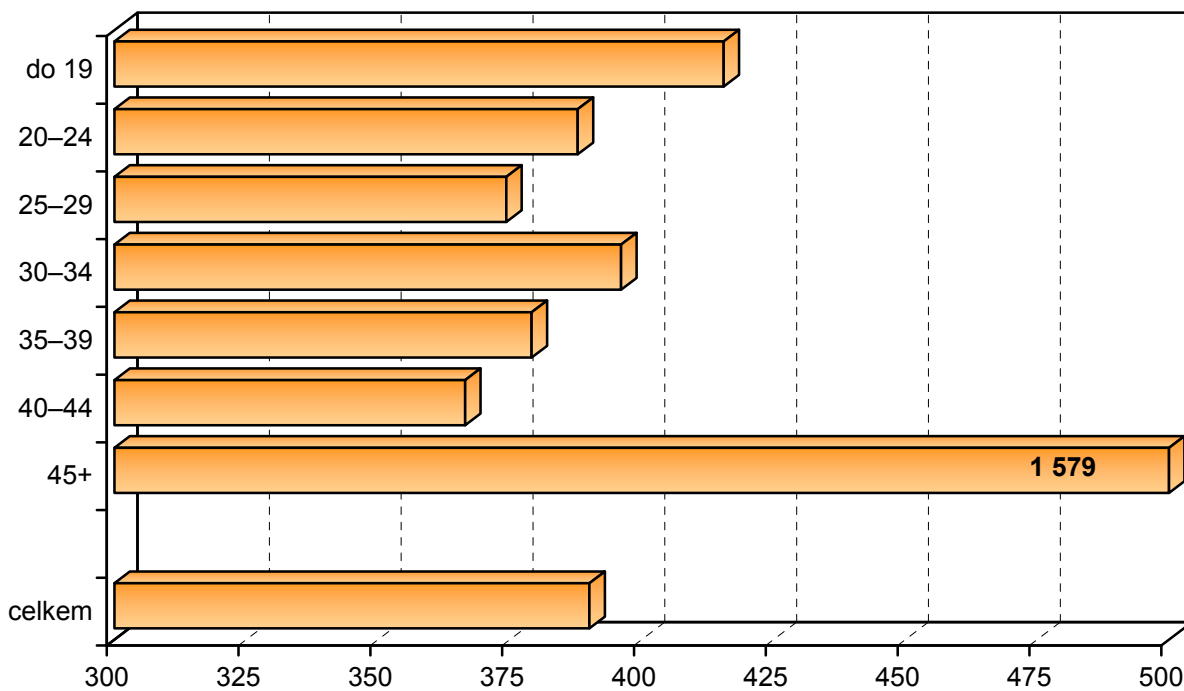
Vývoj počtu živě narozených dětí s vrozenou vadou podle pohlaví

na 10 000 živě narozených

Živě narození s vrozenou vadou podle věku matky

na 10 000 živě narozených

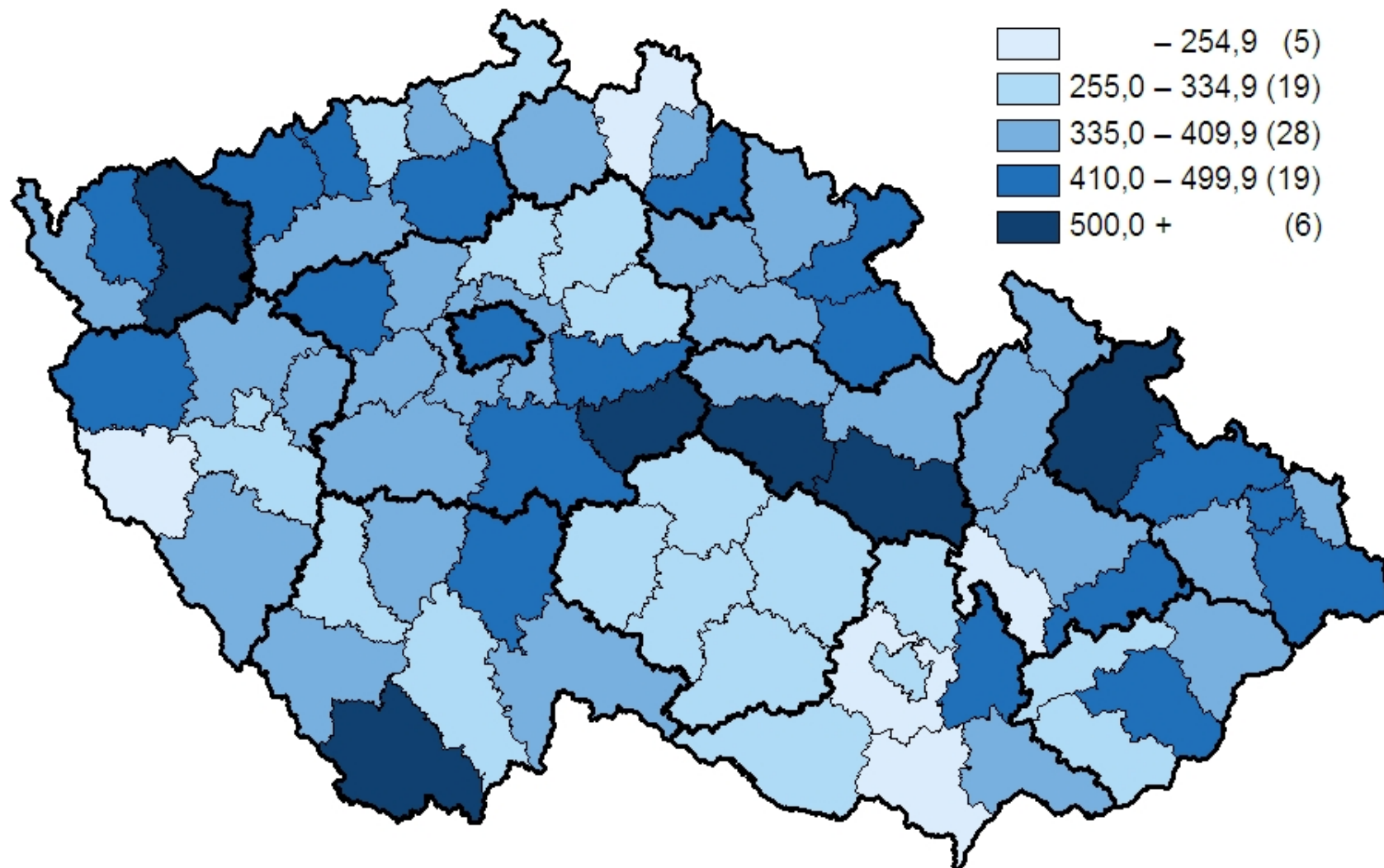
Vybrané vrozené vady u živě narozených dětí absolutně a v přepočtu na 10 000 živě narozených

Druh vady	Kód dg. (MKN-10)	Nově hlášené vrozené vady					
		absolutně			na 10 000 živě narozených		
		celkem	chlapci	dívky	celkem	chlapci	dívky
Vrozené vady srdeční	Q20–Q26	2 448	1 169	1 279	204,7	190,6	219,6
Nesestouplé varle	Q53	368	368	x	30,8	60,0	x
Hypospadiie	Q54	384	384	x	32,1	62,6	x
Vrozené obstrukční defekty ledvinové pánvičky a vrozené vady močového	Q62	317	230	87	26,5	37,5	14,9
Vrozené deformity kyčle	Q65	164	34	130	13,7	5,5	22,3
Vrozené deformity nohou	Q66	424	222	202	35,5	36,2	34,7
Downův syndrom	Q90	43	22	21	3,6	3,6	3,6
Ostatní		2 438	1 387	1 051	203,9	226,2	180,4
Celkem		6 586	3 816	2 770	550,8	622,2	475,6
Živě narození s VV		4 664	2 754	1 910	390,1	449,1	327,9

Počty živě narozených dětí s vrozenou vadou a počty vrozených vad podle pohlaví a kraje bydliště v přepočtu na 10 000 živě narozených

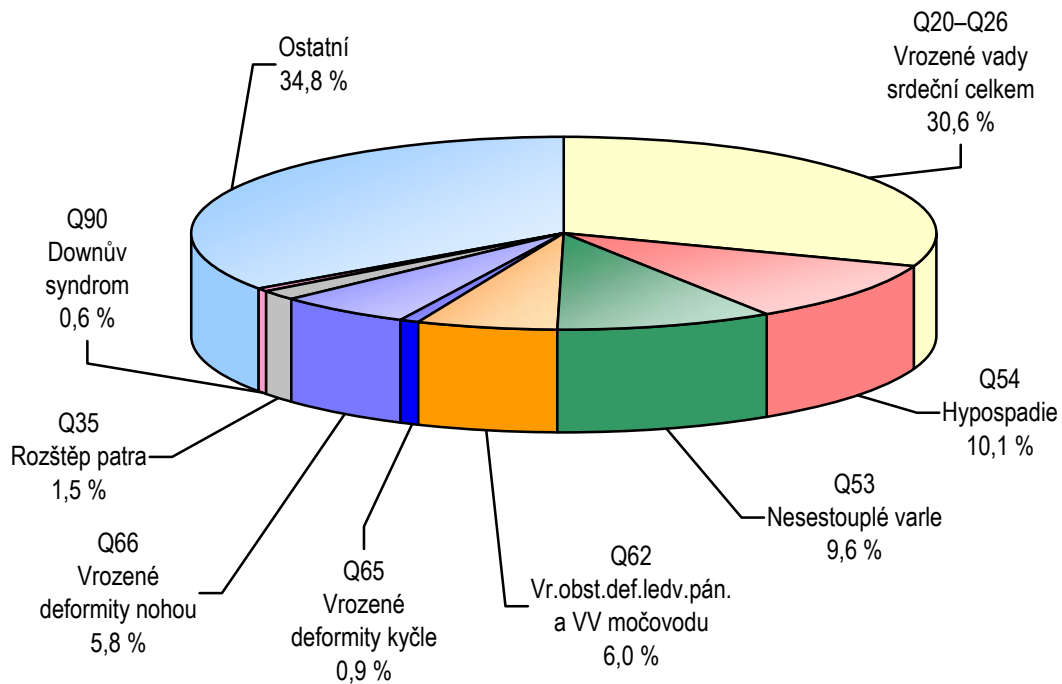
Okres, kraj	Narození s vrozenou vadou			Vrozené vady		
	na 10 000 živě narozených			na 10 000 živě narozených		
	celkem	chlapci	dívky	celkem	chlapci	dívky
Hl. m. Praha	457,5	528,2	382,9	677,5	727,9	624,4
Středočeský kraj	390,3	445,9	331,9	561,7	640,1	470,3
Jihočeský	405,3	456,7	351,6	603,9	676,6	530,0
Plzeňský kraj	336,7	328,0	345,8	503,3	539,9	466,5
Karlovarský kraj	457,6	586,6	322,2	581,7	655,0	509,3
Ústecký kraj	383,8	456,2	307,4	517,8	590,2	424,6
Liberecký kraj	342,9	416,5	267,6	529,2	600,0	449,9
Královéhradecký kraj	423,7	505,6	337,7	651,8	791,5	504,0
Pardubický kraj	485,1	546,9	417,7	635,8	713,1	556,0
Vysočina	254,9	295,6	211,7	379,7	439,4	319,0
Jihomoravský kraj	325,1	370,2	277,8	389,6	469,0	307,0
Olomoucký kraj	328,7	353,3	303,3	571,4	691,5	447,8
Zlínský kraj	389,7	448,8	326,7	483,6	559,6	400,6
Moravskoslezský	417,9	495,5	335,4	655,8	759,1	551,1
ČR - celkem	390,1	449,1	327,9	558,7	638,1	473,7

**Průměrný počet živě narozených dětí s vrozenou vadou na 10 000 živě narozených
(za období 2004–2008)**

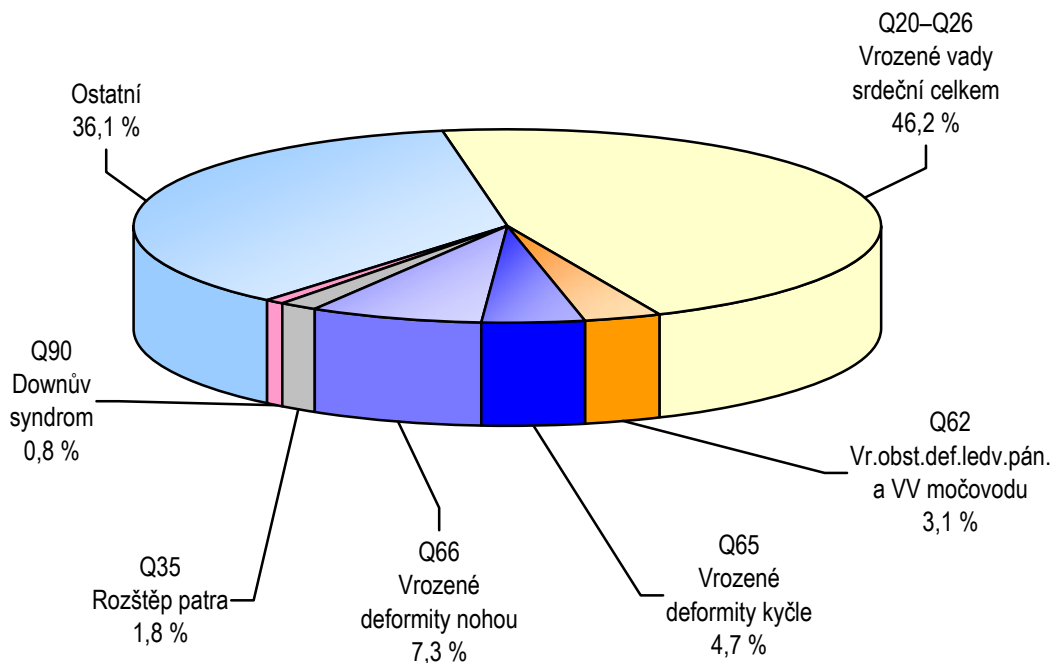
Struktura vrozených vad u živě narozených dětí

Chlapci

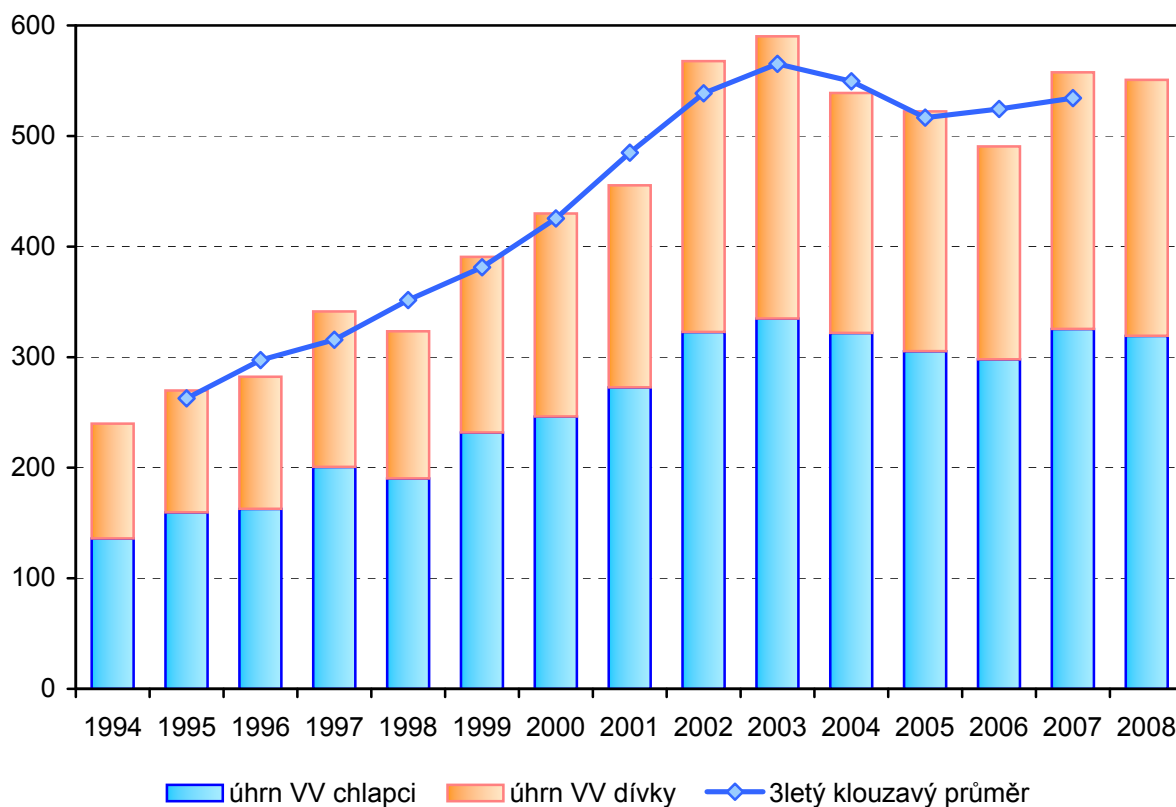

Struktura vrozených vad u živě narozených dětí

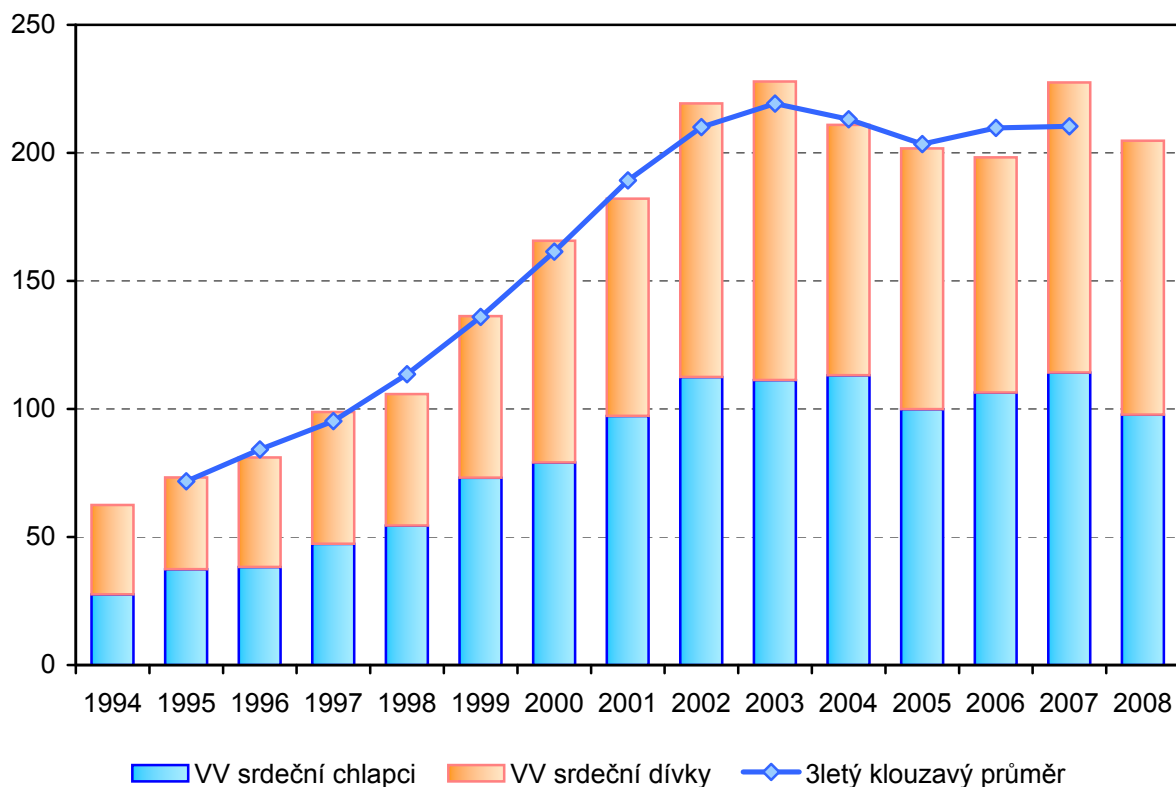
Dívky

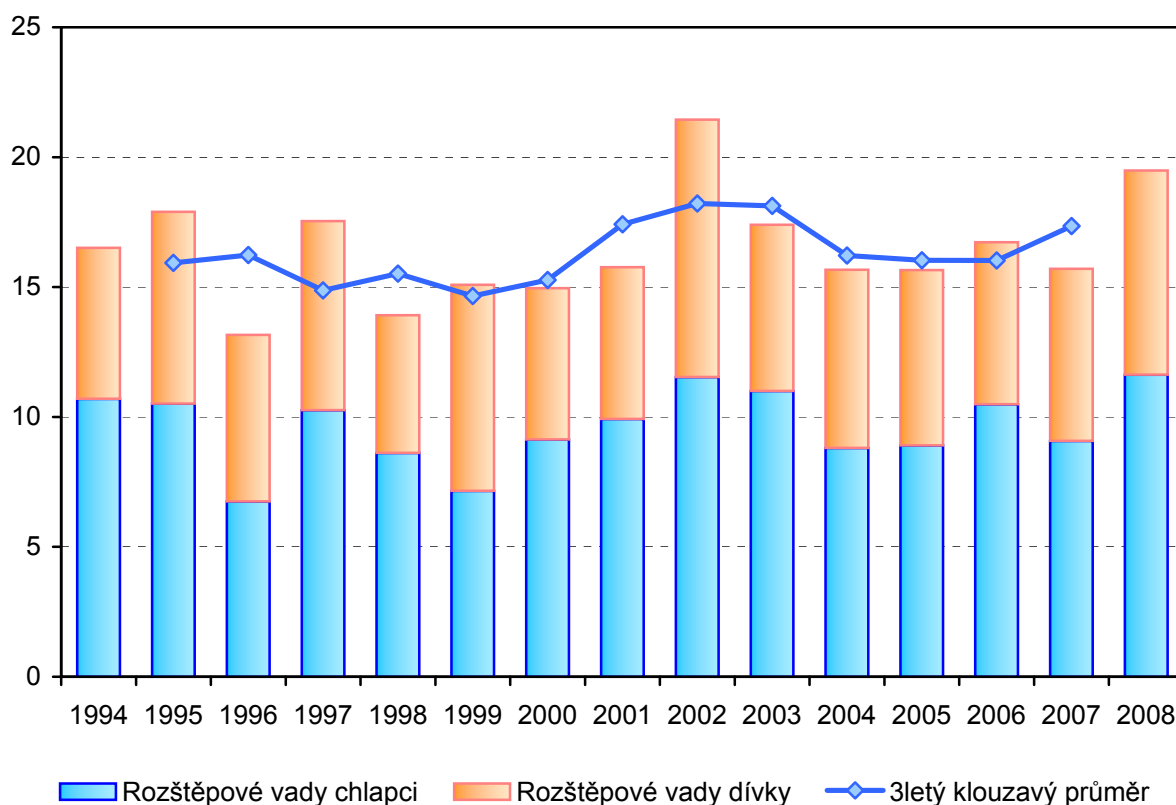
**Vývoj celkového počtu VV u živě narozených dětí,
v přepočtu na 10 000 živě narozených**

**Vývoj počtu srdečních VV (Q20–Q26) u živě narozených dětí,
v přepočtu na 10 000 živě narozených**

Vývoj počtu rozštěpových vad (Q35–37) u živě narozených dětí, v přepočtu na 10 000 živě narozených

Vývoj počtu Downova syndromu (Q90) u živě narozených dětí, v přepočtu na 10 000 živě narozených

